

Nepodpisani se dopisi ne iskajte.
Prispolana se pisma tiskaju po 5
čvor svaki redak. Oglasi od 8 re-
daka stojat 80 št., za svaki redak
više 5 št.; ili u službi opozivaju-
se pogodba sa upravom. Novi se
članci postarskom naputlcom (as-
sogno postala) se administracija
„Naša Sloga“. Ime, prezime i na-
bilje poštu valja točno osnađiti.

Komu ljeti nododje na vremje,
ako te javi odpravnost u otvo-
reni pismu, za koju se ne plaća
postašina, ako se izvana napravi:
„Roklancija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu znače stvari, a ne sloga sve pakvari“. Nar. Pos.

Njeg. C. i kr. ap. Veličanstvo Vjekoslavu Spinčiću.

Njegovo cesarsko i kraljevsko
apoštolsko Veličanstvo blagoizvolilo
je previšnjem riešitbom od 25. aprila
1894., zastupniku naroda Vjekoslavu
Spinčiću doznačiti premilostivo miro-
vinu od godišnjih tisuću forinti,
i to početom od 1. aprila 1892., to jest,
sve odkad mu bijaše obustavljen
izplaćivanje njegovih dotadanjih do-
hodaka.

G O V O R

dra. M. Lagine, zastupnika seoskih
kotara zapadne Istru na carevinskom vječu
u Beču, izređen dan 17. maja 1894. pri-
godom razprave o proračunu za ministar-
stvo poljodjelstva.

I. U v e d.

Viseoka kućo! Nisam od onih, koji bi
htjeli, da se je obazirati samo na stalni
poljodjelski, premda je temelj svakoj našoj
ujedničenoj vjera i stalno naseljenje, dokle ob-
djevanje zemlje. Znamo, gospodo, a spo-
rijujom, da smo se još u školama učili, da
rič „kulturna“ dolaze od jedne
to iste riječi „kulura“, a da se za tu imaju
samo dva podmeta: celore Deos t. j. imati
vjero, i celere agros t. j. težati zemlju.

Ali ako i neču, da u državi bude samo
seljak, ipak je stalno, da se na taj naj-
mnogobrojni razred pučanstva još ni iz
daleka nepazi, koliko bi se morelo.

Drago mi je, da baš pri razpravi ovog
predmeta mogu govoriti, jer od neko doba
rado propuštam razprave o političko-nu-
rodnih pitanjih, buduće se o njih i tako
odvijaju govor, zato ih po mogućnosti ost-
bjegavam. To mogu učiniti tim lagje, što
smu pred više vremenima u tom pitanju
obraćuјu se postovanim drugom, iz doline
Kranjske (Razumjeva se za last Štukle-om,
Op. preo), a ovaj je sum nedavno priznao,
da je modju Slovensko-Hrvatski pokret za bolji
politički položaj svoje jači. Voljici, na novi-
stvari utemeljeni i razborito zasnovani pro-
grami trebaju samo vremena, da se obi-
stine, ali se ipak obistine.

PODLISTAK.

J u r a j,

po Božjoj i apostolskoj stolice milosti biskup
senjski i modruški, častnomu svećeniku/
svim vjernikom biskupiju senjsku i modrušku
ili krbavske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

(Nastavak.)

S ovih razloga Mi ne dvojimo, da će
svi svećenici Naših dieceza, ne bojeći se
nikakovih težkoća i prepona rada revio
uzpostavljati privilegij hrvatskoga naroda,
naročito Naših dieceza, u njegovu pivo-
bitnu i zakonitu čistoću, služeći, kojim nam
zavido ovakav privilegij; ima ih, koji ga
nećene, jer mu vrijednosti ne razumiju, na-
bi htjeli, da ga mi sami napustimo, tobože
revinjući za Jezu sv. rimske crkve, kojim
smo sinovi. Ovakovi hoće da budu mudri,
nego li su sami rimski pape, koji su nam
ovaj privilegij dali, te ga uzprkos svakoj
jakim napadnjem, protivstviam, da uzprkos
neubrzi i nemaru od strane i takovih, koji
su bili zvani ovaj privilegij kano svoj či-
vati i u čistoći uzdržati — pape su ga
tečajem vjekova nama čivali i potvrđi-
vali, to se skribli za čistoću slovenskoga
jezika u božjoj liturgiji. Pa su ovo pape
smatrali ne kano osobitu milost od svoje

U razpravi predmeta, koj stoji na
dnevnom redu je polazim dokle samo za
stanovništva, da vlast, koja poštuje i hoće
da se ju poštiva, vlast, koja predstavlja
državu na krištanom temelju osnovanu,
mora da učini sve moguće za najprije sloj
svoga puka, dokle za seljački stalni, da
unapred njegov prospekt, a to no možda
za to, što je seljačko ovo ili ono narodnost,
i što je ovo ili one politike, nego zato,
jer su javna bremena baš za seoski stalni
najteža, i da to, što taj stalni potrebuje
najviše brige i obzira.

Dakle u tom pitanju imaju se uzeti
u obzir razlozi čovječnosti, a ne politike.
(Odobravanje).

Sada, prije nego li predjem, kako jo
moja sveta dužnost, govoriti o posebnih
potrebljnostih Istre, neka mi je dozvoljeno, da
neko običanite opazke učini.

II. Pitanja, koja se tiču ciele države:

a) Š u m o.

Gospodar Već se je drugda žuo u
ovoj visekoj kući, da poslovi poljodjelstva,
po istih državnih zakonih, nespadaju ored-
nju vlasti, nego da spadaju na pojedine
državne obitelji.

Ako jo tomu tako, — a i samu orednju
vlasti, koja javno šume drži pod upravom
ministarstva za poljodjelstvo, priznaje, da
je šumarstvo dioj poljodjelstva u obz. —,
onda bi su imalo i takozvane državne šume
izruičiti dotičnim pokrajinam, kojo bi jih
prema razlici u klimatičkim odnosnjim i
prema potrebama dotičnoga stanovništva
možda ipak koristjive upravljale, nego li
se to do sada dogadjao.

Priznat ću, da od strane cieolokupne
države tomu može biti prigovor obog
interesa, koju i ostalom mogu štititi također
pojedino zemlje; ipak to nije, da austrijske
državne šume, koje zapremanju prostor od
kakovih 800.000 hektara poprečno daju
samo 70 novčica po hektaru, dokle po pri-
lici samo 48 novč. po ralu (Cijuto! dušte!)
a i u nojsiromanjim pokrajinam ima ne-
državnih šuma, koje su po katastru raču-
nane na mnogo veći dohodak i prema tomu
propisano je nu je plađilo.

Razlog, zašto državne šume nose ovako
malo, traži se u tom, da ih se mnogo ne
može, a u javnom interesu ni ne smije sjedi. Ali
ima, gospodo, slučajev i posjeka, gdje
se na taj javni interes zaboravlja, kad se
posjekom imo okoristiti voliki kapital. do-
čim istodobno, tobože također radi obči-
nog interesa, blizu šume stanujući seljani
moraju zadrati.

strane, nego kano svoju pastirska službu
i ostanost, kako jasno govoriti Benedikt
XIV. u svojoj bulli „Ex pastorali“ ovako:
„Ex pastorali munere, quo Romani pontifices
Nostrí vigilare navare curam, ut in Sacris
peragendis suis unaquaque natione legitime
in ecclesiis ritus religiose custodiatis. ejusque
idiomatici uniformitatem retinet, quo illius
respective Majores in Missae Sacrificeo,
divinisque officiis nisi dignoscantur; pralibet
ne quid a prisca lingua, vulgaribus
scilicet dicendi formam“ inunctata, de-
flectatur, omnemque ac: iherentes operam,
ut abusus precedentibus temporibus inole-
mantes eradicaret“. Sto je eva i naše
dane opet djelom potvrdio i slavni Leon:
nardišev novo izdanje slovenskoga misala.

Ovaj dakle slovenski misal, (kojemu je
u novom izdanju ovaj nastav: „Rimski
misal, slovenskim jezikom, Presv. G. N.
Urbanu Papu VIII. povjeljenjem izdan.
Misale Romannum, Slavonico idiomate ex De-
creto Sacrosancti Concilii Tridentini resti-
tutum, S. Pii V. Pontificis Maximil. Ius-
culturum, Clementis VIII. Urbanu VIII. et
Leonis XIII. anoritute recognitum. Ro-
miae ex typographia polyglotta S. Con-
gregationalis de propaganda fide. 1893.“)

Uvodimo u Našu diecezu Senjsku i Modrušku
kano jedini zakoniti misal za službu božju

Trebalo bi dakle ozbiljno pomisljati
o tom, ne bi li se takozvane državne šume
izruđile pokrajinam, u kojih obstoje, uzi-
majući što više u obzir pučanstvo, koje se
neposredno mora baviti drvarcima. —
Ako dielovom ide dobro, onda jo i ciolini
botio.

Državna šumska uprava upliva po
mojim misli juš u drugom pogledu nepo-
voljno na koristi stanovništva, a to ondje,
gdje ima občinski i zadružnički šuma. Ne
uzima se naime dovoljno u obzir, da dr-
žava, kao gospodar, manjanje jedno šume
može pokriti suviškom od drugoga, i da se
državnički šumi može vrlo štedljivo go-
spodarići na same radi občinskih obitelja
podnobja, koji nedozvoljuju većeg izrablji-
vanja, nego i radi toga, što se manjak,
oko ustanove, može pokriti drugimi držav-
nimi dohodci. Kod občina i zadružnih, a
često i kod pojedince, kojim kadgnd sav
dohodak nastoji u šumi, nije onako, nego
posuda drugačije. Tko ima same jednu šumu,
taj mora da od to jedna žive, a to tim
više, što ministar finančija daje dodušno
svomu drugu od poljodjelstva, al ne daje
tako občinskim ni pojedincem, da bi pre-
gospodarili.

Dakle u pitanju, kako da se gospo-
dar i upravlja, i da li se ima čvrsto dr-
žati nekih pravilih, i u slijedećim pitanjima,
treba u pogledu občinskih, zadružnih i pri-
vatališta šume auditi među popustljivije, to
svagđe, gdje je pitanje, kako ido današ-
njem pokolenju, i kako bi se dobilo uzorno
šume, treba paziti više na one prvo, nego
i na ovo drugo, jer, gospodo moja, ima
stretih država bez silno prostranijim šuma
i bez uzorno uredjenih šumarskih uprava,
ali znjsto neima sretno državo onđe, gdje
pučanstvo neima od šta živiti, gdje narod
nije zadovoljen.

b) Državni pastuhi.

Proslazim na pogovor o jačem naslovu
potrošnika sredstva uprave, naime o uz-
goju konja.

Cilj potrošaka za uzgajanje konja stoji
jedan milijun i šest sto tisuća forinti, a
sav potrošak sredstva uprave iznosi četiri
i pol milijuna forinti.

Li toga viditu, gospodo, da se za same
konje troši oko 38 po sto od svake potro-
šnike sredstva uprave poljodjelstva. Ne
može se stiti, da jo i taj dio poljodjel-
stvene uprave mnogo koristan za narod.

Ali, da za gospodarstveno zavode, za
cieo poljodjelstvo u pravom smislu reći,
za jednoga grana gojenja životinja, za

slovenskim jezikom, bila ova svećana, ili
sumo pievana, ili tlu; i nalazimo svim
svećenikom Naših dieceza, da ga nevezaju
za svećanu, ili pievana svetu misu, (u
mjesta dosadniješa šaveta s običnjim hr-
vatskim jezikom, spajajući s latinskim mi-
salom), čim se može prije, u porabu stave.

Pošto ovo podpuno, u svih stranah,
izvedeno bude: zabranjenom se izjavlja
poruba šaveta, ili običnog hrvatskoga jezika
u sv. misi, kamo i mješavina latins-
kog jezika bilo s hrvatskim ili staro-
slovenskim u istoj misi. Misli gledje jezik
ima biti čitava ili slovenski ili latinski.

Latinski nazime misse čiste, a latins-
kim misalom, onako, kako je od davnina
već došlo u porabu u Naših dieceza, ne
zabranjujemo, nego htjemo, da se i na
dalje uzdeži, i svi svećenici Naših dieceza
da su dužni i u buduću naučiti misu la-
tinsku, te ju više put kroz godinu tlu
čitati za to: da u drugih krajevih, Izvan
Naših dieceza, u kojih ne obstoji privilegij
stavoslovenskoga jezika, uzognuti lasno
svetu misu latinski čitati.

Ovo ustanovivši kano pravilo za bu-
duće, valja Nam gledje izvadjanja izdati
potrebite odredbe.

1. Pohrnuši smo se sami, da se za
svaku pojedinu župu nabavi i pošalje bar
jedan priljerak novoga izdanja sloven-

ianski svakog četvrtka na cijelu
arku.

Dopisi se nevarađaju ako se i
netiskaju.

Nebijegovan listovi se neprimaju.
Predplate a postarano stoji 5
for., za velike 8 for. za godicu
Barbaro for. 3/4, i 1 za polgo-
dine. Izvan carovice više poštarska.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničivo i administrativno nalaz-
se u Via Farseto br. 14.

cijolu sredstvu upravu, za odgoj mladeži
poljodjelstvu, jednom reći za sva ostalo
zadužito ministarstva za poljodjelstvo, ostaje
od prilike samo 62 po sto svega, što to
ministarstvo prima, a i onako prima malo,
— to je nopravljeno, nestoji u zdravom
razumiju, i mora da uplije pogubno na
poljodjelstvo, kao što u istini i uplije. Po
tom moram zaključiti, da nose ministar-
stvo poljodjelstva, na radun pravoga
poljodjelstva, pod naslovom „gojenje konja“
u prvom redu vrlo dobro služi upravi voj-
ničkoj. (Posve pravo!)

Evo, gospodo, neki dokaz tomu iz
sme vladine osnove:

Listajte, molim vas, malo; ovo na
strani 28. imamo među onimi, kojim je
povjeren pastuhrstvo: u Stadlu: 1 obr-
star, 1 stotnika, 2 nadporučnika, 1 nad-
poručnika-ratnara, više stražmarstava, ka-
prala, gefraja i prostih vojnika, a tako
sam iduće daleko sve do pastuhrstva u gor-
njem Wiskowu, aye sami čestici i vojnici.

Da vidimo sada, kako jo s hranom
ih državnih pastuha. Tu nalazim u istinu
novjorjatnih stvari. Na radunom pleno
spomenutih osoba i služe, ne računac od-
platu kapitala uloženog u zgradu, ni po-
troška za popravko istih, već računac ja-
dine trošak krme, to nalazim ovo, da za
svakog pastuha na godinu sami trošak
krme iznala:

pri partuhrstvom	Gornji Wiskow for. 183-20
	Drobowyco 185-87
"	Klostbruck 240-50
"	Piack 235-30
"	Graz 251-06
"	Stadl 244-25

Popređno iznala trošak krme za jednog
državnog pastuha 230 for. 14 novč. na godi-
ninu. (Cijuto! I) Ima ih u svemu 2082 ko-
mada.

Gospodo moja! Kada tamo pri ne
prije put dođete u seljačku kuću, vredna
gospodarica, koja u njoj vlast, pokazat će
vam na kćerku i reći: ovo je majčina skeb;
otac će pokazati na mladiću i reći: a ovoga
gojimo, ako Bog da, za našeg kralja.

Što daje država za branu ovoga hu-
dućeg vojnika? Ništa!

Katolička konservativna stranka hvali
se, da jo ministarstvo poljodjelstva njezin. Nu, gospodo, ako je tako, obstrukciju li
državu 2082 kraljevsko-katoličku mladiću, da se
izuze u gospodarstvu? Ne! Troši li država
za to buduće branitelje domovine, koliko
za krunu pastuha? Ne! Jo li trošak za
jednoga snoskoga duhovnoga pomornika
prijevori onim troškovom? Ne! jer on

skoga misala. Župnici (administratori) dužni
su ovaj misal primiti, i inventar uvrstiti,
čuvati, i u porabu uvrdati.

Jedan samo primjerak ne može biti
dovoljan za većnu župu. Hvala Bogu, tiska
se isti misal na novoj, al ne znajući Mi
u koliko primjeraka, i u koju krajnjeg, —
da Našim diecezama nista ne ponajnja
bar od onoga, što već imaju: — zabran-
jenju pod osobnu odgovornost župnikom
(administratorom) proglašiti ili inače odstr-
aniti i letati od primjeraka, koji su postani
naime dotične župe; i zahtijevamo da onih
diecezanskih svećenika, koji su primili pri-
merak na svoju osobu i na svoj osobni
trošak, da ga ne prodruju, van da kojeg
erkvi Naših dieceza, bez Naše izvršne do-
zvole.

2. Ovaj slovenski misal ima se u sva-
koj župi u život uvesti, čim se može prije.
Težkoči čini nekoliko i jezik, i mnogo
više čitanje glagoljskih pismena. Za po-
takštu tomu priljavili smo staroslovensku,
naravito glagoljsku azbuku, i kratku pra-
vila, kako ju valje u naši čitati, to jest
pojedinačno pismena izgovorati. Ovo bijašo
potrebno, da bude po svuda jednak izgovor.
Ovaj azbukvar sastavio je profesor doktor
Ivan Broz, ta pošto je ovaj umro, izdao
Parčić. Nakuplje bolest, pa onda smrt Broza,
za tim još druge propone bijahu uzrok,

dobiva stalne plaće jedva onoliko, koliko imaju kamate od kapitala, što ga je u školovanju potrošio; a ta kukavna plaća neima ništa samo za tjelesnu, nego i za duševnu hranu i za odpočinak, pače i za dislokciju mlodaca.

Sada razumijem, kažu jo pri dielebiti ratnih ministarstava onaj veliki dobitnik dospao baš konservativnu stranku. Zato, gospodo, jer ona u svojem zadovoljstvu želi na ono, proti čemu bi morale ustati duševni i tisom. Tu lažni liberalizam neima ništa da prigovori, ako i pri državnom tračku mnogo bolje izdje jedan konj za trku, nego li jedan mladić na naukach, nego li jedan bududi borilac za cesara i državu, nego li jedan kukavno plaćeni svećenik.

Tu lažni liberalizam svec je bio na mjerilo zlatnoga teleta, i kružni božjega stvorenja dao manju vrijednost, nego li je imao jedan dobro hranjeni pastur. Zato imaju, gospodo moja, konservativne stranke zadovoljstvo, da je jedno ministarstvo izključivo njihovo, pa, jer je njihovo, puštaju, da to tako dalje ide.

Ali katolički rosljubeni, narodi Austrije, ustaju proti tomu i zahtijevaju, da se dijet nazove pravim imenom. Mi, gospodo, još nemačko ministarstvo za poljodjelstvo. Ono, što se tako rade, jest prav rekuć uprava državnih řema i rudnika, to ratnoga ministarstva odiši za gojeno konja. (Tako je!)

To jedno i drugo mora da bude izlučeno iz toga ministarstva, pak će onda vidjeti, kako država do sujećnosti malo troši za pravo poljodjelstvo. Onda će, goepodo moja, zahtijevati, da ministarstvo za poljodjelstvo bude podpuno odgovaralo tomu imenu, da se za poljodjelstvo u pravom smislu rieči bude ipak nošto više riječilo, nego li kukavna srpta od $\frac{3}{4}$ milijuna pri ukupnom potrošku državnog od 619 milijusa forinti.

III. Pritužbe i želje iz Istre:

a) Kulturno vieće.

Iza tih kratkih opazaka običeg interesa, htio bili da blagohotno svrene svoju pozornost na pojedine slučaje i pritužbe iz Istre.

Zemaljskom gospodarstvenom vieću i s njim temsno vezanom gospodarskom zavodu, imalo bi se uzkratiti svaku državnu podršku, pak ju drugim načinom porabiti za istu pokrajinu, sve do tole, dok ona korporacija tjeru politiku (Odobravanje), te se neće bezuvjetno, da pokori obstojecim zakonom. A, gospodo, zemaljsko kulturno vieće za Istru i gospodarski zavod tamošnji tjeraju politiku, kad u zemlji, koja je skoro izključivo slavenskim seoskim pucanstvom napućena, posve preziru jezik tog naroda, kada postavljuju učitelje, koji nezna nijednoga slavenskog jezika, pa tija iz Napuljskih krajeva (Čujte!), kada u Italiji daju tiskati kalendare za pernosporu, pa jih, tiskane nekim nam sumnjivim bojama među narod diele; kada prieče zdrav napredak kotarskih gospodarskih zadruga, koje osnuju Hrvati, i tako dalje.

Jedan za gospodarstvo zauzeti svećenik obratio se na gospodarsko vieće molbom, da mu polag ministarske mardbe od 13. agusta 1892. potvrdi obrazac (formular) za dozvolu, da dobije kajnitu (umjetnog gnoja. Op. prevod.). Dobio je

te se ažbukvar mogao tek sada izdati. Ovo je takodjer razlogom što nismo ove poslanice već lave — godine jubileja sv. Oca — izdati mogli, kako smo živo željeli.

Oći i pamet navikle latinskomu pismu vrlo brzo hytavaju ne samo pojedina pismena i rieci, nego i čitave redke latinske knjige. Ovi nijes moguće na olnih, ni brzo onomu, koji se tek uči glaz, ikonomu, pa za to se lasno izgiba strpljivost. No kako bes strpljivosti, pazljivosti i marljivosti nije nitko naduće dobro i brzo čitati latinski, tako neće ni glagolski. Preporučamo dakle strpljivost i tvrdu, neprekidnu uztrajnost u svakdanjem vježbanju čitanja, dok mi oći i pamet dobro privinku. Prekidavanje i odigranjem u ovom vježbanju može samo skoditi.

Pošto tko nauči dosta izpravno i brzo čitati, tad neka uči na pamet poznate čestiti sv. misse; ita tko neka počne redovito čitati tlu sv. misu, i napokon, kad se je u ovom dosta uvežbao, neka dodje na pjevanje službe božje pripravljajući se još svaki put prije kod kuće. Ovo je nužno bilo izvirkom spomenuti, da se javna pjevana misa obavljaju u svem dostojno.

(Konac sliodi)

slijedeci odgovor, koji cu dozvolom visokoga predsjedničeva pročitati:

"Consiglio agrario Provinciale dell'Istria in Parenzo.

Nr. 476

1893.

Onorevole Signore!

Con ritorno della di Lei pregiate instanza, od allegando una Modula del Certificato richiesta dell' Ordinanza ministeriale 13 agosto 1892 poi concimi, si interessa la S. V. Onorevolissima ad apporvi la firma, affinché lo scrivente Presidente, che assume la piena responsabilità, e quindi deve conoscere da sé e non per sola traduzione il contenuto dell'atto, via in caso di apporvi in calce la legalizzazione nella lingua d'ufficio.

Parenzo, 22 agosto 1893.

Dal Consiglio agrario provinciale

Il presidente: Dr. Campitelli".

Obrazac je naime bio sastavljen hravatski, to jest u jeziku pretežnjega dialecta naroda na koj je ova korporacija postavljena, i apak ona kaže, da ima drugi uredovni jezik, i da se niti prevedomi nebi mogu zadovoljiti. (Čujte!).

To nije jedini slučaj; naveo sam baš taj, jer je upravo noviji.

Mimogred opazam, da je ova odluka podpisana čovjekom, koji nije samo predsjednik gospodarstvenog vieća, nego je i glava ciele autonome uprave.

Državna podrška za Istru, koja je i onako malena, nebi dosadanju putem nizato snježi poči, jer se je predsjedničtvu ili permanentni odbor gospodarstvenoga vieća o kojem govorim, kada se je radilo o nesretnoj vinskog klauzuli odrešito izjavio ne samo zato, da se uzdrži, nego da se brzo u život uvede, a to je učinio, kako se suda vidi, ili iz neznanja, ili na vlastice, jer je svaki pristoti morao znati, da će poslije uporabe klauzule naša vina dobiti groznu konkurenčiju, i da naša vina neće poti u Mješte, kako su nam predučili, odkad se talijanska vlada toliko brine za svoje vinarstvo i za prodaju svoga vina. (O dobra vanje.)

Korporacija, o kojoj govorim, neznašuće napokon obzira od strane vlade ni zato, što je nedavno navlastice krivo izviesće dalo o jednoj vinarskoj zadruzi, što su ju Slaveni u Istri ustanovili (Čujte!), a što to znači, možete gospodo, po tom sudići, što se baš sada tamo govor o nekih dogovorih jedne juke talijanske firme, a ti dogovori, ako se obistine, zadata i smrtni udarac našemu domaćemu elementu, pak moguđa novcem, koji je sa kupljenu u Austriji.

Bistrije nego li ja, govoriti će možda u kratko vrieme čini sami.

b) O šumljivanje krasa.

Prisiljen sam što kracje taknuti se također osumnjičavanja krasa, jer država daje i zato podpore.

Zagajivanje krasa, po sebi tako važna i plementna zamisla, tripi u mnogom pogledu radi načina, kojim se izvadja, a na korist putka, kojega se neusporedno tiče, neznam se obzira. U tačnosti, da se svjet učini ljepšim, nego li jest, uništije se čovjeka. (Posve dobro!)

Pa oko se čovjek tomu otima, onda se reče, da je narod proti svakomu zdravomu napredku. (Posve dobro!)

Gospodo moja, ja moram da tu osvudu odlučno odbijem u ime onoga ubogoga, ali marljivoga i vjernoga stanovništva. Ja sam o pošumljenju sa stotinama govorio; nitko nije proti zagajivanju krasa, ali svi su proti načinu, kojim se je to u pojedinim slučajevima izvadja.

Obelniki načelnik Buzetski, čovjek vrlo zaslužan za svoj narod, bio je nečavno prisiljen, da položi svoju čast kao pouzdanik iz koparskoga kulura pri povjerenstvu za posumljenje krasa, jer se nije slušalo njegovih prtižnja, koje bi iznasio u ime naroda, i nije se sličila njegovih praktičnih savjeta, pošto nije sumar.

Tekar je takodjer načelnik, počelo se je koješta popravljati prema njegovim savjetom.

Da mogu pokazati lijepli uspjeh, ako godje kakav bilo pregleđ, javni se službenici trude uprav ondje zasadjivati, gdje li žuma i sama rasla (Veselost), ili gdje je paša bolja, nego li ondje, gdje bi baš bilo pravu mjesto i za što bi puk bio zahtaval.

Tako nastaju neophrebni preporuci i pritužbe, a knakod žalibote takodjer ostvarenja. (Tako je!)

Nedavno su na primjer zasadjivani za zapadnom obronku Učke; puk Boljunički i Vranjski tuži se, da jim je tim na jedan put zabranjena pravellka ploha pašnjaka, a da paše nemogu pristradati, jer živu

samo od životinje; da na onom prostoru duže svoje dvore za blago; da je nemoguće do vode, koja je tamo i koja jen je jedina dostatna u ljetu, i tako sve redom.

Ijudi, koji su zauzmu za puk, budu opisani kao „nemirnici“ (Čujte!) i gleda se na to, da ne dodju na takav javni počinjaj, u kojem bi mogli kudkuda stogod prigovoriti. (Veselost!)

Tako je na primjer pred više godina bio izabran pouzdankom za Voloski kotarski, komu se ima zahvaliti uzorni jedan nusud borovine, koj se dakle za stalno mogao pokazati nepristoj, nego iskre prijatelj zagajivanja krasa. Ali taj gospodin stajnuje u drugom kotaru, a buduće je u povjerenstvu za posumljenje krasa obnašao kad god što prigovoriti, htjelo se ga je na svaki način izbaciti, a da se to postigne, primilo se je u izbornu propise, radi te jedine osobe, ustanovu (Čujte, čujte!), da samo oni, koji u kotaru stajnuju, mogu biti pouzdanici dotičnoga kotara pri povjerenstvu za posumljenje krasa. (Čujte, čujte!)

Taj je čovjek Hrvat, takozvani „nezmirnik“, pak valja da ide. (Veselost!)

Ali istodobno slobodno je jednomu trdišćkom tvorničaru šokolade i u Istri mesaru, da bude na čelu jedne gospodarske zadruge, i ništa nije zato, ačko taj u nekih stanovnih poslovcu neistinitu izvješta podnosi. Sapienti pauca!

Stanovnici poreznih občina Mošćenice sa Kalcom i Dragom, pak Bersec sa Martinom rado bi porazdili svoje občinsko zemljište, većinom goli kras. Kako je ovaj narod marljiv i kako žive, može se na stalne računati, da bi onda svaka obitelj ono, što dobije občinskoga zemljišta, dobro obradila i zasadila sakvorstveni plodnozemni stabli. Ali povjerenstvo za osmjenje krasa tvrdoglava se drži osumljenja samo borovinom, a to onako, kako je gore rečeno. Ovog proljeća išli su zasadjavati u jednoj šumici, gdje nije od potrebe, samo da ubogi narod neizvadi od onuda stogod dva.

Baš u tom kraju obstaje neki svakako čudni odnosi skupnoga posjeda, tako da na nepreručnom občinskom zamjistu po koje stablo pripade pojedinim obiteljima, koje ga same rabe, bilo radi stjele ili druge, a kašta stablo ostari, mogu ga posjedi.

Oko togakvoga jednoga velikoga, ali staroga grma, koji je nekoga Jure Valčića Jurendje, posli su ovog proljeća zasadjavati boriće, i tim dalsko postavili onaj prostor u tvrdnu zabranu, da čovjek nemože imeti nikakve koristi. Molio je, da mu se dozvoli posjedi stablo — da pravo kužem, ju bi ga bio posjekao i nepitajući milosti —, ali mi je to zabranjeno, i tako je čovjek izgubio što je držao. (Čujte, čujte!)

Tako se, gospodo moja, draži narod u najmanjih malenkostih, pak bi bilo vrlo želiti, da dotični službenici budu već je danput podučeni, neka malo priličnije uporavljaju zakone i naredbe, i neka razložnje izvadaju za stulno dobre nakane sređišnje vrede. (Sliedi.)

D O P I S I .

S otoka Krka, polovicom svibnja. S ovoga otoka ništa vam dopisnici kao gljive i kise, osobito iz Vrbnika i Buško; niti nici bar ujutru stvari, ili su bar višo lokalni, nego li obični interesa.

Pri tom budu često pitanja oboga dobra, kojih imademo dostačno, zaboravljenja. Istra je, da ne amimo trpiti zlino i zločinaca u naših gospodarjicima, nuveljani i brzo početi sib i vješati, samo da nam ne smetaju (i); a da postignemo jednu hrvatsku pučku školu, treba borbe, treba odplasti i razrijeti hiljadu gorljivih čovjekova, pa ipak ostanemo intolerantni i buntovnici!

Kad već govorimo o školab i učiteljih, prišapnuli bismo dve gg. Gambiniju i vitez Babuderu. Gosp. vitez kao ravnatelj koparske gimnazije obično biva imenovan za predsjednika izpitne komisije za uporobljenje učitelja. Prigodom jednog takvog izpitne predavač je učiteljom, da na njegovu gimnaziju dolaze djece slabo pripravljene. On kao član raznih školskih vjeća imao bi znači, da pukko škola nisu baš pripravljene za gimnaziju, već su to pripravljene za druge strane, opazkuju tu imao je upravitelj talijanskog učiteljstva, jer takvi člani djeke u koparski gimnaziji, dočim hrvatska dječa, žalibote i naši dočim stoga vječka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istra (opet dokaz, kako nisu mituju).

Ali g. Gambinji tuži se glavno na hrvatsku školu i učitelje — *specialmente di campagna*. Ali koliko ide godinica djece iz ovog otoka na ridočki i senjski gimnaziji? Idu iz naših jedno i dvorazrednica, koje vodim jedanput na dan poluhodaju, jer jo posud djece odvise; a hrvatski zemaljski učitelj, jer takvi člani djeke u koparski gimnaziji, dočim godinu djece učili u hrvatskoj školi, i učili godinu i naši dočim stoga vječka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istra (opet dokaz, kako nisu mituju).

Ali g. Gambinji tuži se glavno na hrvatsku školu i učitelje — *specialmente di campagna*. Ali koliko ide godinica djece iz ovog otoka na ridočki i senjski gimnaziji? Idu iz naših jedno i dvorazrednica, koje vodim jedanput na dan poluhodaju, jer jo posud djece odvise; a hrvatski zemaljski učitelj, jer takvi člani djeke u koparski gimnaziji, dočim godinu djece učili u hrvatskoj školi, i učili godinu i naši dočim stoga vječka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istra (opet dokaz, kako nisu mituju).

Neuspjeljene učitelje imenuje privremeno kotarsko školsko vjeće. Usposobljeni natjecatelj za Rieku bio je g. Ivan Poloučio, te bio jedini molitelj. Zastupstvo u Vrbniku jednoglasno predložilo ga za učiteljstvo. Sada je ta stvar išla na sion. Zemaljski odbor držao najprije 7 mjeseci spise kod sebe, a tek tada pitao kotarsko školsko vjeće, neka ono posalje ocjenu i onih ostalih molitelja. Međutim prošla jedna godina, a učitelj ne bijaš imenovan. Podčetkom ožujka ove god. bio je otvoren ponovni natječaj. Kako i zašto je da toga došlo, volika je zagonotka. Možda će se nade opet početi kao god. 1891., to tamo negdje god. 1890. biti će otvoren treći natječaj, a tamo negdje 1911. biti će učitelj imenovan! Nije li ovo prava ipraza za zakoni, propisi i sa našim pravim!

Drugi sluđaj lijepli i zanimiv odigrava se na školom u Dubašnicu, t. j. na imenovanjem učitelja. G. Rodo molio je za mirovinu, nu je prije nego ju je postignuo, bokeljiv nijes mogao podučavati, za to je g. načelnik „il buon Istrino“, postavio kao zamjenika svršenoga pripravnika, radjaka domoroda g. Radića, duž g. Rodo dobitje mirovina. Međutim radjaci obitelji gospodara u Poreču, a drugi u Lošinju, te kumi ovog ili onog dostigde, da čim je Rodo dobio dokret, Radić dobitio bilo imenovan skolskog vjeća kna ravnežu i privremeni učitelj na Dubašnicu. Na to bi se došlo da koječta nadovezati, ali za sada pitamo samo to, zašto nije kotarsko školsko vjeće otvorilo natječaj i zašto ga nema na otvara? Srđeni pripravnik bijaš odmah imenovan ravnateljom i to na jednoj dvorazrednici! Sada se još govori, da su obitelji u Poreču radjaku g. Radiću, da su došli 2 godine kroz privremeni ravnatelj, a tada kao rodoviti. Što će da na kotarsko školsko vjeće, kad se načalo, dočkojmo da vidimo (aktročki g. lepetni agitatori etc. etc.) Dakle uz proporučku ili molbu jednog školskog vjeća, ali to je, smjeno, jer znamo, da je i g. Radić „uno degli intolleranti“, a ujegov otac kremen rođoljub) može se postići takve povreda zakona. Što bi ovde kazač gosp. vitez Babuder, koji je pripravnik pokadići i ljepli i došao i koji za svaki sluđaj drži svoje kadilo u sponi, da se ustana, dim koji predlog ili slavne vodine ili zemaljskoga odbora ili od vlade biva novaljan?

A što mi ne to? Mi bjeđena raja P — ali da — nas brane i mišiju svo oblasti, avim činovnikom miljenici smo, da (gorke i ironije!) oni za nas rade, našu latinsku braću za nas proganjaju, uništju i brzo početi sib i vješati, samo da nam ne smetaju (i); a da postignemo jednu hrvatsku pučku školu, treba borbe, treba odplasti i razrijeti hiljadu gorljivih čovjekova, pa ipak ostanemo intolerantni i buntovnici!

Kad već govorimo o školab i učiteljih, prišapnuli bismo dve gg. Gambiniju i vitez Babuderu. Gosp. vitez kao ravnatelj koparske gimnazije obično biva imenovan za predsjednika izpitne komisije za uporobljenje učiteljstva. Idu iz naših jedno i dvorazrednica, koje vodim jedanput na dan poluhodaju, jer jo posud djece odvise; a hrvatski zemaljski učitelj, jer takvi člani djeke u koparski gimnaziji, dočim godinu djece učili u hrvatskoj školi, i učili godinu i naši dočim stoga vječka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istra (opet dokaz, kako nisu mituju).

Ali g. Gambinji tuži se glavno na hrvatsku školu i učitelje — *specialmente di campagna*. Ali koliko ide godinica djece iz ovog otoka na ridočki i senjski gimnaziji? Idu iz naših jedno i dvorazrednica, koje vodim jedanput na dan poluhodaju, jer jo posud djece odvise; a hrvatski zemaljski učitelj, jer takvi člani djeke u koparski gimnaziji, dočim godinu djece učili u hrvatskoj školi, i učili godinu i naši dočim stoga vječka, moraju tražiti gimnaziju izvan Istra (opet dokaz, kako nisu mituju).

Na koncu napomenuo bih jo, da je ovo remek-djelo dubašničko občino radi učiteljstvo poljodjelstva g. Lippizora, pošto je došlo na javu, njeko oparilo. Sada se oni izpravljaju tivu, da su avakso držali, da to neće doći do njih, niti da ih sada žao! Čudni ljudi, sudne ćudi! El, ljudi, ljudi, otvorite jednom odi na tom lipom krajtu našeg otoka.

Pogled po svetu.

U Tretu, dan 23. maja 1894.

Austro-Ugarska. Od prošloga godina bivaju razpravljeni i carevinjskom vjećem proračuni ministarstva trgovine i poljodjelstva. Kod prvoga govorio je između zastupnika južnih pokrajina i zastupnik za Istru prof. Vjekoslav Spinčić o raznim gradnjama i popravcima lukah na istarskoj obali i na otoci. Zastupnik vlade odgovorio mu je u tom smislu, da će njegove propozicije vlasti uvažiti u kolikogod njoj bude moguće. Govor našega zastupnika doneti čemo u cijelosti. Kad proračuna ministarstva poljodjelstva govorio je vrlo obširno zastupnik dr. Laginja. Njegov govor počeli smo priobčivati u današnjem broju.

Sada je u razpravi proračun ministarstva pravosudja. Govorio je obširno jučer ministar pravosudja, a danas istarski zastupnik dr. Bartoli tužeći se na jezikovne odnose kod sudeova u Istri, koje de se slavizira. U kratkom svom govoru, kojeg je valjda čitao, rekao je mnogo nesmisila, zahtjevajući, da se priznade kao sudbeni jezik u Istri jedino talijanski.

Madjarska vlada predložila je na novo saboru zakonsku osnovu u civilnom braku. Osnova ta putovati će opet u gornju ili gospodsku kuću. Vlada se nuda, da će biti u gornjoj kući ovaj put prihvaćena, nu katolička stranka oprijeti će njoj se odlučno i po drugi put.

Zastupnici vladine stranke na hrvatskom saboru borave u Pešti, kamo ih pozvaše njihovi madjarski drugovi na prijateljski sastanak. Madjari pripravile hrvatskim vladinovcem ešajen doček i razne svečanosti. Opozicija odbila je mudro i razborito poziv Madjara, s kojim nemože biti prijateljskih sastanaka, dok ovako postupaju sa Hrvatima.

Srbija. Najvažniji dnevni dogodaj jest ukinutje ustava od g. 1888 u Srbiji. Pošto je kralj protinstavno ukinuo zaključak skupštine u pogledu njegova oca i pošto je kasacioni sudiste kraljev ukaz ništvenim proglašilo, nastala je u Beogradu između vlade i sihe radikalne stranke skrajna napetost. U to se je posređilo vlasti odkriti urotu proti dinastiji Obrenovića, te je vlast dala pozvatvarati pripadnike pretendenta na kraljevsku krunu u Srbiji — kneza Karadjordjevića i nekoje vodje radikalne stranke. Ogorčenost proti nasilnom postupanju vlasti rastla je u kraljevini danonice, nu što je kralj Aleksander ukinuo ustan od godine 1888 proglašivši vladjanom onaj od godine 1869. Po ovom ustanu prestaje u Srbiji sloboda čampe i slobodno sastajanje, a vlast imade pravo izgnati iz kraljevine iste srbske podanike. Izvore za srbsku skupštinu provesti će vlast na temelju staroga ustanu, po kojem imade sam kralj pravo imenovati 40 zastupnika. U neštrenoj Srbiji dostiglo je komešanje sam vrhunac, te su nemože predviditi, kakvimi će to nasilno postupanje vlasti urediti posledicami. Svakako se pripravljaju za Srbiju najerniji dani, što ih je ikad doživila.

Francuzija. Jučer je palo francuzko ministarstvo nedobiv većine u parlamentu prigodom jedne interpelacije u poslu željezničkih radnika. Tomu padu nije se nitko nadao, jer bivaje ovo ministarstvo jedno od najobilježenijih u novije doba.

Istarskoj djevojčici.

Oj istarska djevojčice,
Živa oka, mila lica,
Stoput još česa ljeplja biti
Budeš li mi Hrvatica!

S tog hrvatskим krasnicu abrom
Ti se diši i ponosi,
Njime pjevaju, njima ebiti
Višnjeg milost u vjomi prosi.

Budi takva rodoljubka
Srđa de stavo stibi,
Pa deš aretna miran domak
Us Hrvata mladug diši.

On de tobo ljubit žarko
Ti deš nješmu dječu rodit;
Šokolić, evo Hrvate,
Što de Istru preporodit!

R. Katalinić Jeretov.

Razgovor

medju Zvanom i Katarinom, vratujući se iz Pazina svojim kućam na Pažinsku polje.

Zvana: Mila moja sestrica, ču ti nešto povedit: danas su me pitali va jedne bukte va Pazine, da čeli moj muž pod balotat sada, kad budu balotacioni i na ko stran da će balotat, da li za Talijane, ali za naše muže.

Katarina: A ča si jum odgovorila?

Zvana: Borne sam jum odgovorila vridno i pošteno, da će moj muž i sv i našega selja pod balotat za naše ljudi i ne za krnjele ali šarenjakove, zač suo jih došto proviti prvi let i sada vidimo, ki nas ljudi i ki nas mriži; mi nećemo ljudi, ki pod drugoga kralja biže i bi steli i naš šarenjakove zapisat.

Katarina: Pravo si učinila, ali i meni se čera tako dogodilo; počeli me štejova jene butegi pitat, da ča govoru na našen polje za balotacione, i da nagovaran ljudi i svoga muža, da gredu sv i za Talijane balotat, da de vero biti stiman čovek, zač da ki s gospodom nedrži, ni štman za nič: da puli gospode se piće fine butilje, i da krujeli sve, ki s njima drže, lepo trataju, šijor Matij, šijor Francesco, šijor Vincenc, šijor Žužep, šijor Jovani itd. sve sani Šijori u benevrekah.

Zvana: Ča si pak ti na to rekla?

Katarina: A pomozini sam jum rekla prez straha, da dobro znam, ča se je onim mužem, ke su oni Šijorali, dogodilo; danas jih nemare ni kmeti ni gospoda, neboro tako bi se i mojemu mužu dogodilo. On ču da stoji va one vere, za koju je počel držat; neću da bude kako b a b, ac perživo nebi smel drugo braće nositi, zač i mi žene nešto zapovidamo, tr znaš kuko je stara poslovica, da muž drži jedan kantun od kuće, a mi žene tri kantune.

Zvana: A brav! znaš ča su manje još rekli, da neke neča za Talijane doc balotat, da neka ostane doma, da će mu žurnadu platit, a ju sam jum rekla, da oni, ki ostane doma, je kako i oni, ki gre za krujjele balotat; ga držim kako i onega ki vreću drži i on ki va nju siplje, i da ni potrebu, da se toliko deštaruju za poljanske muže, zač se neće nijedan prodat ni doma ostan na dan balotacioni.

Katarina: Ala tako mi zdravljiva si jum lipo odgovorila. Kumo gredu oni ribu lovit, da je usan, da nete ni va Pazine sve polovit.

Zvana: E znamo, znamo ča su naše gospoda. Su nas lipo našarali, su nam činili poči škole i soldate, a naši muži se tradiju i mitjeđu, da bi to moglo nazad prit. Tanto prvo se je prodalo sve, ča se je poneslo va Pazin i se lipili soldati, a sadu nič. Žuman man gospoda suda to i oni obećavaju, nu mi jin nič ne verujemo.

Katarina: Kako sam čula, prem se je nekoliko naših ljudi pošarenačio našteva Pazine, nate ni oni sv i poč na vrgon gospode, a borne neče ni oni svomu rodu svamotu učinit, tr jih je veći del iz Polja i okolicu, kako Učići, Gradići, Pilati, Desuri, Jedrejci, Ferončići, Ladarci, Netati, Matići, Stokovići, Mogramović, Perčići, Gabrijelići, Drndići i puno drugih još, ki bi morodi sv i balotat za ljudi svojeg jezika i svoje krvi, a ne prodat lipo ime za ugodić gospodi krujjele i šarenjakove, a naše Poljane, otkud su i oni potekli, izdat.

Zvana: Meni je sada poč na desno, da te draga moju sestrice lipo pozdraviti i bušnut; nemoj pozabiti, ča smio se dannašnog povoravale.

Katarina: Neboj se ně, ču valje povedit svomu mužu kad dođem doma i svakemu, kegud budem nadan srušila.

Zvana: S Bogom sestrice, vero ču i ja!
Katarina: Bog budi s tobom, draga moja prijateljice!

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekala na to, da gre duktor Oblica va Peštu?

Jur. Niš, to mu j' lahko sada, kad se j' navadil ungareski.

Fr. Ma da ne gre prazan.

Jur. Ča te ga kasi najist?

Fr. Nekumedišaj! da će napunit svoje nekadnje bisagi semenom od oblic i da će mu kumpar dat mojstru od kristala.

Jur. Ha, svići Jura neka mu bude na pomoć!

Fr. Joh neće ga zapunit ne, zač su starci znanci.

Fr. Si oni kakova pljusku je dobil naš "Perkē" u porečkoj babi?

Jur. Ma će se vero "sfogat" u puljskom Oslječu?

Fr. Udrat će po plovani i po podeštači. Jur. Kada nemore po onemu, ki mu je da fačol.

Fr. Dokle, aka Bog da?

Jur. Vero su me poslala porečka gospoda po jeno malo ruk i Labince.

Fr. Ca imaju tamo Cozote?

Jur. Bravo i kakove!

Fr. Love na udicu, al na mrežu?

Jur. Na mrežu brate na mrežu, ku ni mogao par voli iz vali potegnut.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Biagajnik primio je nadalje: Anta Volarić iz Rieke silje for. 13.20, sakupljeni u čestitoj hrvatskoj obitelji na Rieci za veselju stolom. — Josip Grašić, župnik u Berunu kod Pazina, doposao for. 18.70, koje darovaše: Ladavac Vinko, posjednik u Berunu for. 1. Beluc Antun for. 5. Suran Josip for. 1.50. Špiraka Fran 50 nc. Vesela družba f. 6. Pastoreč Ivan 50 nc. Baćne Antun sabrava na dan sv. Marka f. 4.17, koje darovaše: Rušec Šimun for. 1. Jovč Šimun 50 nc. Budac Ivan 30 nc. Rušac Stjepan 50 nc. Benčić Ivan 50 nc. Cvitan Pero 45 nc. Neimenovanji 92 nc. Dodao Grašić 3 nc. — Ivan Karabatić uplatio f. 10 kano osmibro. — Na majevicu sabrava u gostionici Josipu Šepiću na predlog Vinku Grgurine for. 3, koje darovaše: Vinko Grgurina, Dinko Špinić, Ludovalj Jelisić, Ljudevit Dukić, Josip Šepić, Karlevaris, N. N., N. I. M. — Vice Mavrić iz Drage Mošćenice sakupili u veselju družtvu fr. 2. Dr. Dinko Vitezid doposao for. 12 predanih mu po N. N. iz Kraljevice u imenu milodara po forintu na mjesec od 1. julijsa 1894. do 30. junija 1894. — Slovensko planinsko društvo u Ljubljani dopostalo je for. 50.20 kano polovicu čistogu dohotka od dne 13. t. m. priredjenoga koncerta povodom izleti "primorskog planinskog društva". U ovaj svoti sadržan je takodjer dar g. Sterka od for. 5. — Ante Volarić iz Rieke doposao fr. 11.71. sakupljenih na Trojici na Grobničku u kući g. Josipa Baćića.

Nasmejne uređenosti doprešao: Velež, g. Ivan Cetelj, kor. vikar u Poreču, godišnji prinos od 2 for. — Gosp. Ante Skabie Paškalinov iz Krnice for. 1 kročlaninu za g. 1894. — Ivan Mogramović, župan u Grdošu, darovao preko velež. g. Pravdosiava Filipići for. 1.50.

Prekonjirani biskupi. U konzistoriju od dne 18. t. m. prekonjirano je sv. ato Lav XIII. naslovna biskupska prav. vjetolog gosp. dr. Marčelija za Dubrovnik, prot. kanonika Andrija Sterka za Krk i naslovna biskupska Uocollini-a za apostolskoga delegata biskupije u Kotoru.

Iz Suske pišu nam 22. t. m. Zabava radi dovezao se jučer ovamo odlični hrvatski rodoljub iz Broda na Savi g. dr. Brlić sa gospodinom suprugom i sestrom joj, kćerkom oditeljnoga svjetionika Vl. Matuzančić, a unukom slavnog pjesnika banu. Pošto obavješto mjesto, uputlao se k nježnoj

udaljenoj agazi svjetioniku, u kojoj je smještena i brzjavna postaja. Na svjetioniku dva su čuvara. Jedan je Talijan iz Pirana, proti kojemu neima grigovore ni kao svjetioniku ni kao brzjavajušu, jer vrati točno službu bar dvadeset godina, postavši duvaroru prvoga reda. Drugi je Lošinjanin imenom Bussanić — pardon Bussanić, služi neznam kako od male godine, to je stoprocent IV. reda, iako osiodio. Jer je Talijan misli, da mu je sve prosto, a o njemu bješao već govor u broju 37. „N. S. 1. od 1893.

Skoro svi putnici strane, koji nepredvidno dolaze iz Lošinjia ovamo, obaju svjetionik, kamo se, kako rekoh, uputi i g. dr. Brlić sa pratiom. Na svjetioniku bivaju primljeni veoma uljudio i u gospodljivo od Talijana čuvara-brzjavljatice. Predonjana, dočin im je drugi čuvar talijanski Bussanić poručio po čoni, da spava. Pošto se je g. dr. Brlić zadražio nješto u brzjavnom uredu, zamolj. Talijan gosp. Predonjana, da bi mu, ako je dopušteno, izvolio pokazati svjetiljku na tornju. Gosp. Predonjana rado povede gospodu k tornju, ali na stubu postavi se čuvar Bussanić pred dra. Brlić i nepratiom načinom reče mu: „nazad, ora jo moja kuća, ovdje zapovidaš“ i mnogočlano silnji prostota, koje nije moguće vjerovati, ali koje je ipak izrekao. Hino je da spava taj Bussanić, da uzrogna „dubinu“ izkazati svoj odgoj prama odličnim Hrvatom, a sada navrđa smiješnu izpriku, da ju gosp. dr. Brlić imat njega tobože kao prvoga čuvara zapitati za dozvolu na tornanj, ali kad si je dao redi, da spava, toga g. Brlić nije mogao učiniti, premda bivaju dosta, kad je zapitao gosp. Predonjana, a ovaj neka misli, ima li se prijaviti Bussaniću i onda, kad je oraj odesutan od Suske po pet sati dana zasebice. Pa i kad bi se bilo njega zapitalo za obnadi toranj, on Hrvatu dra. Brliću nobi dozvolio, kako nije htio dozvoliti ni Hrvatu g. Markovini do 11. oktobra 1893., koji je bači Bussaniću blo za umolio. Istodobno g. Markovin bio se načinio na brzjavnoj postaji talijanskog Vidulich iz Lošinjia, koga je Bussanić i neštam pozvao, da će mu pokazati svjetiljku i tornanj, da će mu otkrije pokaze svoju vržnju proti Hrvatu Markovinu.

Morati znati, da je svjetioničar B. kroz sase ovu godinu do 70 puta vedio strance na tornanj, a njego manje i svjetioničar-brzjavljajac g. Predonjana. Ipak nijedan stranic nije bio otjeran, jer nije se znalo koji je odbijao. Način je Bussaniću bio poznat dolazak dra. Brlića, jer je brzjavnoj nješto.

Gosp. dr. Brlić kao pamotan čovjek prošao je dakako preziron preko neotvorosti glasovitog E. Šimonića; ali Vas, gospodino uredniče, zato prosimo, da zapitate, te lučke poglavarske u Lošinju, nego a. kr. pomo vlastu u Tretu: smije li nadanji službenik tako nouljudio i očire strančari i praviti takove izkazu odličnim "sobam" samo zato, jer su Hrvati? Na Susku, gdje su strančari strasti upzireno do skrajnosti, držati siljeno uznesmornito niti je pamotno niti pravodno, pa mi ovim tražimo da pravčnosti visi pomorske vlade, da na rieši ovakva napastnika.

Iz podgradskoga sudbenoga kotara pišu nam 22. t. m.: Nuša gospodarska zadruga sa sjelom u Materiji imala je ovih dana godišnju skupštinu, koja bijaše dobro posjećena i u kojoj doznamo da sl. odbrana za pješino marljivo i požrtvovno djevojake. Na koncu skupštinu stavio je nadredni zastupnik g. Slavoj Jenko predlog, da se ustroji za nuš kotar posjedniku i hrvatinu sa sjelom u Podgradu. On je juče izradio pravila, koja bijušu izvršena poslovnim odboru i koja će se podlistrijeti na potvrdu trgovacko-pomorskom sudu u Tretu. Tako demno doći i mi do novčanog zavoda, koji je vrlo potrebit našem siromašnom seljaku, i koji će istom oteti bez dvojbe mnogo sruži posto ga bude ostobodio od kropnjaka i sisavaca. Na tomu inačem do pravčnosti visi pomorske vlade, zatvušali već sada našem djenom zastupniku g. Jenku.

Imadem Vam javiti i drugu radostnu vest, da demno inače dobiti nakon 16 godina kapelana u Podgradu i to u osobi obilježenog g. Štemhergera, župe-upravitelja na susjednju Munulu. Dobro nam došao čestiti svečenici i rodoljub! Sada se poslišaju i u tom, da sagradimo u Podgradu novu crkvu, za koju nam je darovala jedna plemenita gospodja, badava graditeljice illi zemljische. Bog platio njoj i onu, koji se za to zauzimaju!

Iz Sv. Petra u Šumi (občina Tinjan) pišu nam 22. t. m. Kano iz vredna neba, iznenadila nas je neočekivana vest, da će biti ovjede ustrojene nove poštarski ured. Nedoučivo biti će svakomu, što se mi toj vesti nimalo neveselimo, nu tko pozna naše odnose i naše ljudi, reći će

nam bez dvojbe: pravo imate, što se provode otvorenu pošte u selu mjesto na kolodvoru. Poštarski ured izrao bi preuzeti poznati naš luti narodni protivnik, koji imade ovdje dučan i krmu i u čegevoj kući dogodiše se već dvije godine poznate sablazne na prvu sredu korizme. Neznamo doista, kamo je poslo ravnateljstvo pošta i brzojava loviti togu dvojeku, ako ne da upravo hotomice traži, da razdraži i uznemiri sav puk ove obdine jedino radi toga, da zadovolji jednoj jalinjoj osobi. Li je to možda svrlja i numerar slavnog ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu? U ostalom radi bismo znali, u koje se je oblasti popitao ravnateljstvo pošta gledje spomenute osobe, i da li znade istu za to naše glavarstvo u Tinjanu, koje se nebi imalo u ovakvoj zgodi mimoči. Misimo stalno držali, da ćemo imati poštarski ured spojen sa brzojavnim na kolodvoru, gdje imade vrlo cijenjenog i obre štočovanog ravnateljstva, koji je svakom na ruku i sa svakim prijažnju i ljubezan. Kolodvor bio bi jedino prikladno mjesto za poštu, jer se tu sakupljaju ne samo Supetarci, nego i Tinjanici, Krizanci i Žmijinci, dotično je svuda drugdje izvan puta. Zlobni jezici kažu, da su nekoj žarenjac i naši narodni protivnici podpisali molbu na ravnateljstvo pošta u Trstu za otvorenje poštarskog ureda u kući spomenutog našeg protivnika, muako je tomu tako, tada možemo i mi sakupiti podpisa, koliko se hoće za poštu na kolodvoru.

U zadnji čas dozajnemo, da je glavarstvo obdine u Tinjanu učinilo svoju dužnost, nu slavno ravnateljstvo pošta i brzojava i Trstu preuzeo je sve dobre savjete i opomene. Više drži dakle to ravnateljstvo, do jedne osobe, nego li do javnih oblastih i opravdanih zahtjeva ljudi, osobu, od kojih se svaka može njeziti sa budućim posttemestrom. Neuvjeli slavno ravnateljstvo pravednih pritužba svih občinara, tad mu ovim sporučimo, neka si slobodno zadrži poštarski ured u Trstu, jer volimo ostati bez njega, nego da bude onđe, gdje se govori, da će biti otvoren.

Iz Lošinja pišu nam 21. t. m. Netom su naš grad zdravstvenim zimovistem proglašili, da ti naši u pohodu visokopoloženih u velenožnih, ne smo da se odmire, nego da šire glas o našem otoku, kao da nije zato dostatna njegova udobnost i čarobni opisi, dopisi, brošure i podlistci, što ih se čita po njenojšnjim listovima.

Nakon dugotrajnog mogozanja, kako da se priskoci u pomoć ovom gradu i otoku, koji su nogom u propasti radi propadaju naš mornarice na jedro, i da se zapričeđi mnogobrojno izslojenje u daleke krajove, iznadnje spašiteljno sredstvo i proglašuju Lošinj zimovistem za bolestne.

Cudno je, da gospoda dalja i bliža od nas još se nisu uvjerila, da se tim noda spasi Lošinj. Lošinjanin je dobar pomorac, a na kopnuti nit za što. On nezna niti hoće da znaće barbiti so poslima zdravstvenim mjestom. Do sada sva javna pristaništa u rukuh su tudjincava. Tlo našeg otoka i narano jo i neplodno, jer je krševito, i da nije, nitko ga ne obradjuje, a toga ni najmanje ne plodi. Novac dakle, kojeg troše strane, ne ostaje ovdje, nego se opot u tuto ruke vraća za pribaviti hranu i na uhar gospodinu. Nije vjerojatno, da će se ovo mjesto spasiti sa ono malo novca, što pojedinci beru za najmovinu soba ili hredice, na kojih se gdjejkoli vozika.

Āko je bila svrha, da se ovo mjesto izmenarodi i da se na starom temelju hrastins i na slabom nastavljanju talijansko, podigne nematičinu, podupno ūju postići. Naš puk zapusti ū djedovski hravateki jezik, zabacić ē i nameñetu talijanitiju, to ēo, za ugodi stranom, prijubiti njematu, kako i tur udare u oči tudjincem, videći sve brodove pokrateno njemackimi imeni. Jedan se krasimo Hrvatima, a drugi Talijanicima, i oba "kladno kršimo" put njemu, te se još tužimo, ali da ne. Niemam uzda, poklo mi sami njemu udvaramo, kadimo, svećanosti pripravljamo, pa makar bilo na štetu našeg ponosa i našeg imetka.

Iza Chlumecu, Mndejsku, Wintischgrätz, Ciburgu, Kranjnjim, uareći nas avojim oglašenim pohodom i glasoviti Cam pitelli. Da je Bog dobro danu životi raditi koliko govoriti, oživotvariti koliko obecavati, eratina pokrajino od Istra ubio bilo lakho nad. Izuzam tačno službeno čeljadi, nitko so ni sjetio nju, da je kod nas. Napojnijšivo nam je, da naša občina, koju drugdje rado sprema svećanosti, nije mu dala priraditi svećanosti, niti razsvjetljenu! Ako svuda nadajuči akrot, kao ovđja, razobarat će se i uvidiše, da ovđje nije baš onako, kako ga nje-

govu kumovi obavejštuju. Njeki kažu, da je občina nezadovoljna sa Campitellijevom popustljivošću prama Hrvatsku, a uboru; drugi kažu, da svektinjudi njega, umanjio bi se utisak svećanosti, priredjenim drugim mogućim muzevom; njeki uspokojiti tvrdi, da se nija uaudilo to učiniti za neizložiti sa ogromnom "fiašku", jer su to često komodije dodjelju pustanju. Pohodio li je naše školo i bez da je ispitivao, uvojio se jo, i izrazio so je, da je to uzorna škola, kakvih nošma svuda! Redi bi, da je to uvjerenje orpio is činjenice, da su učitelji "obri" Istrani, a njihov ravnatelj dobar Talijan.

Ako tomu mušu podje za rukom posumiti naše goleti, za što, reč bi, da je stao došao, kako mu je pošlo nikoga nezadovoljiti u uboru, može mirno zavapiti: Istra me već netreba, ja sam ju spasio i idem u počitak!

Iz Riske pišu nam 20. t. m. Bulazno bezobzražno novina i turaju u svijet riečko-majarski patriotizam u obči, a napose pojedino sludgevi riečke pozrtvostnosti za ljubav milo prekodravske braće. Kada se provadaju oni člančici u Majarskoj, oni ljudi užihesci bacaju kapu u vis da zadovoljiti i zahvalnosti za riečke "patriote", koji su svojim renegatstvom otrvili (ako i privremeno) more Majarom, to njim omogućili, da so nazivaju okavka nad-pomorska vlast.

Od neko doba, odkada ta draga "braća" ovamo dolaze, onda so na svojoj vlastite odi osvjeđeće, da je riečki patriotizam na sami "himburg", da tu neima patriotsku nikavgovu, bar ga nošme u obči sa njezinoj stran. Ono, što se zaključuje u gradskom zastupstvu, i ono, što se u novine piše, ono se sve čini po tajnom uplivu viših oblasti, kojo hoće, da zapovedaju jer grade luči i nasipe, troše novac, ali skupini novac, i hrvatski uvoč!

U saboru dne 12. t. m. prispjelo je ovamo više od 2000 pjevača iz velikog orszaga. Sva pjevačka društva sakupili su se ovdje na godišnju skupština. Grad je bio dužan to ljudi slijepo dočekati, a da ta rješnost liep izpanje, gradsko je zastupstvo patriotski odlučio 15 hiljadu forinta za trošak, ali kada se svrše računi, vještaci govore, da će biti i dvostruko troška, i došće da se svoj odobriti, jer naše zastupstvo u vodini je rezda spremno zadovoljiti želju vlasti i Majarom.

Neoficijozni svjet misli baš protivno; Majarsi su dolazili a barjacioni, ali svjetina ih je gledala i šutila; nije se ga našlo, kdo bi ozbiljno počeo "Elien" kliju.

Majarsi pjevači pokušali su vikati Elen,

ali ni njima se nije dalo mlatit prazan slamu, te su od toga odustali. Prebivalište

Majarska je bilo većim dijelom u gradskih i majarskih školama. Ondje su bile pore-

dane slavnjade i tu su braća spavalj, jer

gostovali ima razmjerno malo za tolike ljudi, a privatnih stanova priredili se baš malo. Majarske i riečke trobojnica vijale se ne prozorih raznih društva, bankah, gospodinjama itd., ali privatni prozori bili su malo i redki nakitnici; bilo je iznimaka, gdje su nekoj (dva ili tri) kuće vrlo ljepe nakitili i dvorili svoje goste baš gospodaki. Razvjetva po gradu osobito u nekih predužiljih bilo je baš izpozvanje an električitetom, ali Majarsi nisu mnogo cionili tu obiljevju svjetla, koko nisu mnogo žališi slampajući u školah, nego su se čudili i žališi, što riečkog patriotskog više neima.

Pjevači su vidili, koliko su Riedani rauzotici sada za vladu: dočekali su jih glazbom u novoj "uniformi", po krunu i kluboku posve kako talijanski "bersaglieri". U društvu "Filarmonico dramatica", gdje vladaju Trčani i zapadni Istrani i podnici talijanski, vijala se velika riečka trobojnica, ali majarsko nit za lik. Naši mladići "junc dorco", kada su pjevali došli, nekoj su odputovali u Trst ili u Postojnu, a nekoj su najmlini parobrod i a njim išli u Lošinj na izlet, samo da se drža dalekom od službenih avatkina koja se ovdje zvanični na fant "mila man irače", a kojom se ne možemo razumeti.

Ovamo i onamo po gradu vidjelo se jo pjevača sa zastavama, ali je mirno stupa la poljad mad svjetinom, to bi bilo rado, da jo to soljačka procešija, koja ide proti klanu. Bilo je lipo vrieme, ali da proši klan. Bilo je lipo vrieme, ali da je i klan liovata, nobi bila moralno škodila, jer bi tada klan bila pobrala svu krviriju, radi doga neima nekdanjenje oduševljivanju na Ricu.

Cili smo ozbiljnjih ljudi, koji su govorili, da je grad mogao odrediti sto hiljadu forint za svektinje, pa nobi bio ništa učinio na korist oduševljivanja, jer mi se a Majarsi ne razumijemo; a praktični.

ljudi kažu, da je odbor odrio 500 ili

1000 for. za oduševiti pravke, "Jiradura".

Stalo bi bilo dosta Elenu, kako po na- vadi je toga bilo pred daest ili petnaest godina.

Treć dan uvidili su službeni krugovi, da je sramota, što oduševljenja neima, pak su porodali nekoliko djaka majarske gimnazije, da pozdravljaju pjevače, i doista su duto nekoliko mladjanih Elenu, kuda su plovaci prolazili sa zastavama.

Na razstanku no kolodvoru bijaše nekoliko Eleni; odklo i kako su nabavljoni, to se nezna, ali so znade, da kod hladnoga dočeka i boravka, kada se počake vlastost na razstanku, da je to znak, kako se jo veselo dekalo, da se ti ljudi nose u Rieku. Majarsi su ave to vidjeli, ali se prisjećaju, da su posve zadovoljni, kako su Riedani s njimi postupali.

Raslog za povicanjane oduševljenja istu svudu, samo ne onđe, gdje bi se morali iskriti. Novine navaljuju na odbor za svektinje, jer da nije išao takta, da nije znao valjano prirediti dočeka itd. Ali mi ovde znamo, da je bilo glazbe, pjevanje na tri strana, bankota, izleta po moru u Opatiju, i da svima parobrodi po Kvarneru; bilo je razsvjetljeno kao po portu, ali se vlasti postupali.

Rokav je za vlasti postupati

Veselica u Boljuncu. Slovensko pjevačko i čitalačko društvo u Boljuncu pri-

rodiju za nedjelju dne 27. t. m. veselicu

sa vrlo bogatim programom. Kod veselice sudjelovati će "Tamburaški zbor"

od sv. Ivana kod Trata, zatim pjevačko

društvo "Hajdrh" iz Proseka, "Mlad

Bazovški pevci" te domaća glasba i do-

made pjevačko društvo. Osim toga je na

programu jedna deklamacija i žaloigr "Uskok". Početak veselice u 6 sati po

padne. Uzaljica 40 nr. Preporučeno na

šim prijateljima u Trstu i u susjednih mje-

stih Istru, da mnogobrojni posjetovni mlađi

ostalou u Boljuncu počnijti izvole!

Strossmajer i Poljak. Mladi poljski književnik, g. Szukiewicz, nedavno boravio u Hrvatskoj, gdje si je izbio audien-

ciju kod presvjetlog vladike u Đakovu.

U književnom lavovskom tjedniku "Týdeník" g. Szukiewicz očita svoj porjet. Došao je s proporučnim pismom poznatoga poljskoga pisca Grabowskoga i predstavio se biskupu kao Poljak, koji putuje u zna-

stvene svrhe. Biskup Strossmajer je odmah izjavio, da g. Szukiewicz ne može mnogo

od njega očekivati, pošto on osuđuje Po-

litike u Galiciji, koji suv silom podupiru

Njemce i Majare, a sasvim su se otuđili

ostalomu Slavenstvu.

Ovaj posljedak audiencije vrlo se je bolno drijvio g. Szukiewiczu. K takovim praktičnim rezultatom — piše on — vodi politika našega poljskoga kluba! Slavenstvo neće ni da razgovara više s nama, no neće, da s nama podržaje ni literarnih od-

nošaja. Nemamo se bratiti sa nepristojelj Slavena, jer se slaveneka braća od na

odvraćaju".

Napadaj na zastupnika Kaiseru u Beču. Prologi, čedne interpelirane jo e. kr. vladu

antisemitski zastupnik, da li su istinu gla-

ovi o lošem novčanom stanju društva

"Rijunione a drianica" di Sicurtá,

koja se nalazi u Židovskih rukuh i o ko-

jem se kojefta nepraviljno govorilo.

G. Kaisar dobio je iz toga pismu,

kujim mu se je jedan činovnik toga dru-

tva grozio radi spomenuto interpelacije.

Kako brzojavljaju iz Beča, napade

dvojice njih zastupnika Kaisera za bide-

jutros kada je iz stanu izlazio. Zastupnik

širo brzo proti napadom, to na viku da-

dođe da ti židovski junaci u biog, nu jedan

bješće ipak uhracaon i sudu izaruđen. Taj

židovski delija zove se Politzer.

Eto, činovi su junci židovi i njihovi

naveznici naši nospašenoi; kad nemogu

čuvati, radi se očajno i njihovim

udarima i načini u biogu iz bina.

Ovamo i onamo po gradu vidjelo se

jo pjevača sa zastavama, ali je mirno stu-

pala ta poljad mad svjetinom, to bi bilo

rado, da jo to soljačka procešija, koja ide

proti klanu. Bilo je lipo vrieme, ali da

prositi klan. Bilo je lipo vrieme, ali da je

i klan liovata, nobi bila moralno škodila,

jer bi tada klan bila pobrala svu

krvijnu, radi doga neima nekdanjenje oduševljivanju na Ricu.

Cili smo ozbiljnjih ljudi, koji su go-

vorili, da je grad mogao odrediti sto hil-

jadu forint za svektinje, pa nobi bio

ništa učinio na korist oduševljivanja, jer mi

so a Majarsi ne razumijemo; a praktični.

ljudi kažu, da je odbor odrio 500 ili

1000 for. za oduševiti pravke, "Jiradura".

Uzaljina za članove po osobi 50 ovđe,

za hoteli 1 for, za nadlanovo po osobi 1

for, za obitelji 2 for. Početak točno u 8.3.

sati na vedor.

FILIJALKA
C. K. PRV. AVSTR. KREDITNEGA ZAVODA
za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplačila.

V vredn. papirijih na 8% na napoleonske.

4-dnevni odzak 2%, 8% 3%, 80-dnevni odzak 2%.

80-dnevni odzak 2%, 8% 3%, 80-dnevni odzak 2%.

Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bankovih avstrij. stopilo novi obvezni

tarif. Za pisanje, kurator se morajo izplaćati v rednijih bank